

SPIRITUALITATE

Pavel, învierea și o nouă subiectivitate

**Alain Badiou, Sfântul Pavel.
Întemeierea universalismului**
Editura Tact, 2009

În 1997, Alain Badiou a publicat la PUF *Saint Paul. La fondation de l'universalisme*, iar în 2009, a apărut o versiune românească la Editura Tact, în traducerea Andreei Lazăr. Cartea îți electrizează neuronii prin stilul șocant și lapidar și prin tonul de răsturnări ale cutumelor gândirii, la fiecare rând. Dar șocul apare când autorul își declară intenția de a construi un concept al universalității care să poată fi revendicat din personalitatea paulină, dar să funcționeze într-o deplină actualitate morală și politică. Alain Badiou nu e singur, ci are doi precursori mărturisii: Nietzsche și Passolini. Primul, pentru detestarea lui Pavel (care, în optica lui Nietzsche, ucisese viața prin moralismul său), chiar dacă în această detestare Badiou vede discursul unui concurent dornic să își elimine adversarul, iar în Pavel vede purtătorul însuși al vieții sub semnul unei noi universalități, similare în epoca lui cu critica pe care o face Nietzsche valorilor în veacul său. Al doilea, pentru un scenariu neecranizat ce dovedește actualitatea lui Pavel, a unui Pavel prigonitor pétainist, care, pe drumul Spaniei, are parte de convertire pentru a fi, în cele din urmă, trădat de stînga și executat de cea mai recentă Romă, America prefăcută în arbitru mondial.

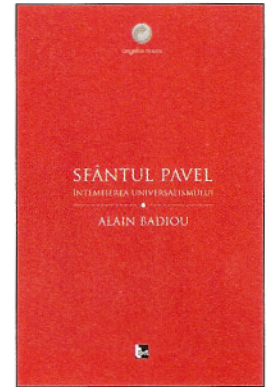
Argumentele lui Badiou sînt viguroase: Pavel propune un nou universalism în sensul în care el, pe de o parte, depășește, cum știm cu toții, particularismul vechii confesiuni a Legii, dînd astfel o interpretare a Legii în care ea este văzută ca moarte a subiectului; pe de altă parte, același universalism „bate” istoric universalismul *teoriei* grecești, fiindcă acesta din urmă nu este decît produsul abstract al unui *logos* care, să o reamintim, *se sporește pe sine însuși* și este destinat să ducă mereu lupta atingerii unui

punct de confluență certă cu realul care îi scapă la infinit, de la argumentul ontologic și pînă la efortul teoriei politice de a subsuma indivizii și de a-i înregimenta în cele mai diverse utopii. Universalismul lui Pavel este „mai bun” decît ambele dintr-un motiv foarte simplu, în care stă cheia de boltă a întregii cărți: el se întemeiază pe mărturisirea care 1) are ca obiect și punct de pornire un eveniment, și anume învierea, și 2) angajează un subiect și se transmite persuasiv, deschizînd calea libertății, speranței, teologiei iubirii și a tot ceea ce înseamnă asumarea subiectivă a unei universalități născute pe această cale.

Teza este foarte tentantă din mai multe puncte de vedere, iar odată rostită, confruntarea cu ea este de neocolit. În primul rînd, prin actualitatea ei: un asemenea tip de universal poate funcționa ca o soluție a crizei contemporane dintre un relativism absolut care a adus cu sine proliferarea Legilor fără puterea universalului și un comunism al puterii fără legalitatea umanului. În al doilea rînd, prin relectura creștinismului paulin drept unul mai original decît cel al evangheliilor (aici istoria îl confirmă pe filozof), unul care pune accent pe înviere ca eveniment real asumat de care atîrnă acum totul și care nu își epuizează niciodată irumperea în orizontul așteptării, tocmai pentru că se hrănește continuu din natura sa de pur eveniment de neașteptat, nebulie pentru înțelepți și înțelepciune pentru nebuni. În al treilea rînd, prin interiorizarea valorii universale de la una de metodă (mărturisirea) la una de natură (recunoașterea Tatălui particular în Fiu ne califică drept fii în sens universal).

Meditația lui Badiou, însă, nu vine din nimic. Vedem în ea o instanță nouă a temei stării de excepție – de la Carl Schmidt la Walter Benjamin sau Giorgio Agamben –, a cărei imensă actualitate ne covîrșea oricum. Dar, așa cum contradicția fundamentală a cărții stă în faptul că mărturisirea detașării atee a autorului preface soluția paulină într-un universal tratat tot *à la grecque*, tot așa proiectarea teoriei stării de excepție asupra lui Pavel constituie noutatea teribilă a temei.

Alexander Baumgarten

29 lei

traducere din limba
franceză de Andreea Lazăr